

Arbeidsmarktprognoses Twente 2017-2022

Citation for published version (APA):

Peeters, T., & Cörvers, F. (2018). *Arbeidsmarktprognoses Twente 2017-2022*. ROA. ROA Fact Sheets No. 008B <https://doi.org/10.26481/umarof.2018008B>

Document status and date:

Published: 01/01/2018

DOI:

[10.26481/umarof.2018008B](https://doi.org/10.26481/umarof.2018008B)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Arbeidsmarktprognoses Twente 2017-2022

Tim Peeters
Frank Cörvers

ROA Fact Sheet

ROA-F-2018/8B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

Arbeidsmarktprognoses Twente 2017-2022

Inleiding

Als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) stelt het ROA sinds 2013 tweejaarlijkse regionale arbeidsmarktprognoses op die tegemoet komen aan de toenemende belangstelling voor regionale arbeidsmarktinformatie. Binnen dit kader past ook voorliggende factsheet met arbeidsmarktprognoses voor de arbeidsmarktregio Twente. Deze prognoses bestrijken de periode 2017-2022 en worden weergegeven voor 24 opleidingscategorieën die verdeeld zijn over zes opleidingsniveaus. Waar mogelijk worden de prognoses vergeleken met deze voor Overijssel als geheel, en wordt eveneens een relatie gelegd met zowel de sector- als opleidingsspecialisatie van de werkgelegenheid in de verschillende regio's.¹ Zie ook Tekstbox 1 voor definities van de in deze factsheet gebruikte variabelen.

Prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens naar opleidingsniveau

De arbeidsmarktregio Twente bevat iets meer dan de helft van de bevolking van Overijssel. Dit heeft tot gevolg dat de prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens voor deze regio dikwijls niet veel afwijken van deze voor de provincie.

Tabel 1 toont de prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens voor zes opleidingsniveaus in Twente. Geaggregeerd over alle opleidingsniveaus worden voor schoolverlaters en werkzoekenden in Twente de komende zes jaar redelijke arbeidsmarktperspectieven verwacht, met een totale ITA (1,02) die nipt minder gunstig is dan die van Overijssel en de twee andere arbeidsmarktregio's. Voor elk opleidingsniveau wordt bovendien een lagere uitbreidingsvraag voorzien. Ook is de instroom gemiddeld hoger, wat deels een gevolg is van het relatief grote aandeel jongeren. Net als in de provincie Overijssel kennen basisonderwijs, vmbo en wo de beste baanperspectieven, maar basisonderwijs en vmbo bieden tevens slechte loopbaanperspectieven. In vergelijking met de rest van Overijssel en Nederland als geheel kent Twente bovendien een lager percentage werkenden onder schoolverlaters van het basisonderwijs/vmbo en havo/vwo, en zijn ze beduidend vaker werkzaam in flexibele banen met tijdelijke contracten. In Twente wijzen de recente cijfers dus op een aanzienlijk slechtere arbeidsmarktpositie dan over het algemeen in Nederland.

¹ Voor de arbeidsmarktontwikkelingen van de hele provincie Overijssel, zie de factsheet met nummer ROA-F-2018/8.

Opvallend is dat de verwachte ITA voor basisonderwijs en vmbo (0,91) gunstiger is dan voor wo (0,95). Beide opleidingsniveaus kennen een zeer grote vervangingsvraag, maar de arbeidsmarktinstroom vanuit het basisonderwijs of vmbo (veelal voortijdig schoolverlaters van vmbo, mbo of havo/vwo) is aanzienlijk kleiner. Deze gunstige perspectieven dienen echter met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Een aanzienlijk deel van de vraag naar personen met basisonderwijs of vmbo als opleidingsachtergrond heeft namelijk betrekking op kleine banen. Dit kan afgeleid worden van het relatief lage gemiddeld aantal gewerkte uren per week (24,8) en het hoge aandeel van studenten en scholieren (25%). Bovendien gaat het vaak om flexibele banen met weinig doorgroeimogelijkheden. Enerzijds blijkt dit uit het lage percentage dat voltijds en vast in dienst is. Anderzijds komt dit ook tot uiting in het slechte loopbaanperspectief. De variabele "typering loopbaan", die per opleidingsniveau de loongroei tussen ca. 25 en 45 jaar (berekend voor Nederland als geheel) weergeeft in 2016, is namelijk het minst gunstig voor laagopgeleiden, en het meest gunstig voor havo/vwo.² Deze laatste groep bestaat mogelijk deels uit mensen die geen hogere opleiding hebben afgemaakt omdat ze door hun persoonlijke capaciteiten uitstekende kansen op de arbeidsmarkt hadden.

Verder is van belang dat de groep van laagopgeleiden met basisonderwijs of vmbo heel heterogeen is: niet alleen scholieren, maar ook voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (minimaal mbo 2 of havo), schoolverlaters van het speciaal onderwijs en arbeidsgehandicapten. Bij het aangegeven goede arbeidsmarktperspectief is geen rekening gehouden met de mogelijke sociale, fysieke en cognitieve beperkingen van mensen binnen deze groep.

Sectorspecialisatie

Zoals blijkt uit figuur 1, verschilt de sectorspecialisatie van de arbeidsmarktregio Twente voor de meeste sectoren niet erg veel van deze van Overijssel (zie oranje stippen). In de metaalindustrie heeft Twente met voorsprong de meest uitgesproken specialisatie, maar ook in de andere industrieën kent Twente een beduidend groter aandeel werkenden dan voor Nederland. De werkgelegenheidsaandelen van de sectoren cultuur en sport en informatie en communicatie zijn daarentegen bijna de helft kleiner dan in Nederland. Ook de welzijnssector,

² De indicator voor loopbaanperspectief wordt berekend aan de hand van het verschil in bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar en 40-49 jaar. Voor een argumentatie, zie Fouarge, D., Kriechel, B., & Dohmen, T. (2014), Occupational sorting of school graduates: The role of economic preferences, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 106, 335-351.

Tabel 1

Arbeidsmarktprognoses (2017-2022) en actuele arbeidsmarktgegevens (2015-2016) Twente naar opleidingsniveau*

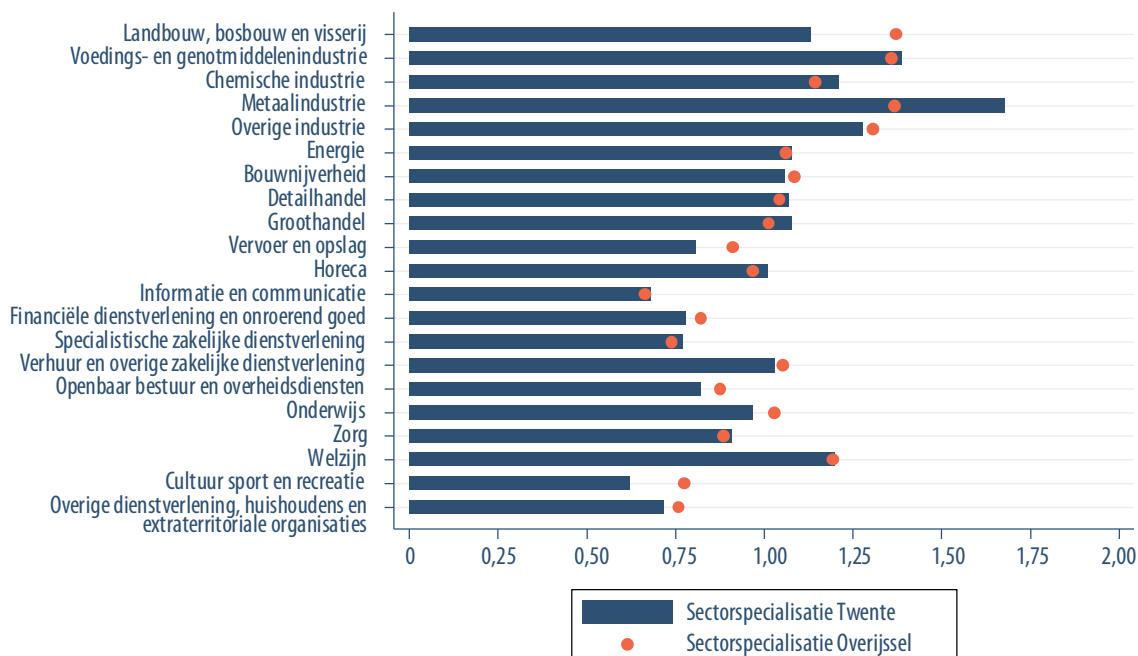
	bo/vmbo	havo/vwo	mbo 2/3	mbo 4	hbo	wo	totaal
<i>Prognoses</i>							
Uitbreidingsvraag (%)	0,6	0,5	0,7	0,7	0,5	0,9	0,6
Vervangingsvraag (%)	4,0	1,5	2,2	1,9	2,9	3,9	2,8
Arbeidsmarktinstroom (%)	2,0	1,7	4,3	3,0	3,7	3,2	3,1
ITA	0,91	1,04	1,11	1,07	1,03	0,95	1,02
Typering ITA	goed	redelijk	matig	matig	redelijk	goed	redelijk
Typering loopbaan (euro)**	slecht	zeer goed	matig	redelijk	redelijk	goed	--
<i>Actuele indicatoren</i>							
Bruto uurloon (euro)**	13,7	17,3	17,7	19,2	25,1	34,7	--
Werkenden	66.000	24.500	59.000	57.000	66.000	27.000	301.000
Werkzaamheid (%)	46	61	67	78	78	85	64
Werkloosheid (%)	5	6	5	5	4	2	5
Vast werk (%)	66	58	86	87	88	94	80
Voltijds (%)	38	30	52	50	57	67	50
Wekelijkse arbeidsduur (uur)	24,8	23,3	32,0	32,0	33,3	36,2	30,4
Leeftijd werkenden (jaar)	39,4	34,4	42,6	41,9	41,1	43,3	40,9
Student/scholier (%)	25	40	2	5	4	1	11

*Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2016; actuele indicatoren als percentage van de werkzame, totale of potentiële beroepsbevolking 2015-2016 (zie Tekstbox 1), tenzij anders aangegeven

** Lonen voor Nederland in 2016

Figuur 1

Sectorspecialisatie Twente ten opzichte van Nederland (2015-2016)

Tekstbox 1 Definities kernbegrippen

Variabele	Definitie
Uitbreidingsvraag	Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door de groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
Vervangingsvraag	Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uittreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar een andere opleiding.
Arbeidsmarktuistroom	De som van de vervangingsvraag en de negatieve uitbreidingsvraag.
Arbeidsmarktinstroom	De arbeidsmarktinstroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uitstroom van schoolverlaters uit het initiële dag-, deeltijd-, niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneneducatie. Het weergegeven aanbod in de figuren 2 en 3 is de instroom. Gecorrigeerd voor mobiliteitsstromen tussen arbeidsmarktregio's.
Baanopeningen	Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag. In de figuren 2 en 3 is dit de vraag naar arbeid.
ITA	Indicator Toekomstige Arbeidsmarktperspectief (ITA) van schoolverlaters en werkzoekenden. Deze indicator is gelijk aan een deling van het verwachte aanbod door de verwachte vraag tot 2022. Naarmate de waarde van de ITA hoger ligt, is er sprake van een slechter arbeidsmarktperspectief. Een waarde tussen 1,01 en 1,05 duidt op een evenwichtssituatie.
Typering ITA	Een kwalitatieve beschrijving van de ITA. $ITA \leq 0,85$ wordt als "zeer goed" getypeerd, $ITA > 0,85$ en $\leq 1,00$ als "goed", $ITA > 1,00$ en $\leq 1,05$ als "redelijk", $ITA > 1,05$ en $\leq 1,15$ als "matig" en $ITA > 1,15$ als "slecht".
Typering loopbaan	Het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 40-49 jaar ten opzichte van het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar. Gemiddelde cijfers voor Nederland in 2016.
Bruto uurloon	Gemiddeld bruto uurloon van werknemers in euro's. Enquête Beroepsbevolking (EBB) gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het jaar 2016. Gemiddelde cijfers voor Nederland in 2016.
Werkenden	Minimaal 1 uur werkzaam per week en in de leeftijd 15-74. Cijfers op basis van de Enquête Beroepsbevolking van het CBS.
Werkzaamheid	Het percentage werkzaam is de werkzame beroepsbevolking als percentage van de potentiële beroepsbevolking (iedereen ouder dan 15 en jonger dan 75 jaar).
Werkloosheid	Percentage personen die geen betaald werk hebben, wel recent hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn als percentage van de totale beroepsbevolking (werkzaam en werkloos).
Vast werk	Personen met een vast dienstverband. Percentage op basis van werknemers in de werkzame beroepsbevolking.
Voltijds	Voltijdarbeit betreft personen die minstens 35 uur per week werkzaam zijn. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
Leeftijd	Gemiddelde leeftijd.
Uren	Gemiddeld aantal uren werk per week.
Student/scholier	Percentage van de werkenden met maatschappelijke positie student/scholier.
Sectorspecialisatie	De verhouding tussen het aandeel van het aantal werkenden in een sector in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die sector in Nederland. Een sectorspecialisatiecoëfficiënt groter dan 1 impliceert dat het aandeel werkenden in de desbetreffende sector in de regio groter is dan in Nederland als geheel.
Opleidingspecialisatie	De ratio van het aandeel personen met een bepaalde opleidingscategorie die wonen in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent.

detailhandel en groothandel zijn in Twente relatief groot. Daar waar Overijssel als geheel een sterke specialisatie heeft in landbouw, bosbouw en visserij, geldt dit ten slotte slechts in beperkte mate voor Twente.

Arbeidsmarktperspectieven naar opleidingscategorie

Figuren 2 en 3 geven per opleidingscategorie de verwachte verhouding weer tussen arbeidsvraag en –aanbod over de prognoseperiode 2017-2022. De meeste mbo-opleidingen worden gekenmerkt door een overaanbod, in het bijzonder mbo 2/3 groen en mbo 2/3 zorg en welzijn. Deze laatste opleidingscategorie heeft bovendien als gevolg van een zeer groot aanbod binnen Overijssel uitsluitend in Twente een slechte ITA-typering.

In tegenstelling tot de mbo-prognoses, hebben schoolverlaters van alle opleidingscategorieën binnen het wo, met uitzondering van wo onderwijs, dan weer allemaal goede arbeidsmarktperspectieven, met de beste vooruitzichten voor wo gedrag en maatschappij en wo landbouw en natuur. In tegenstelling tot haar wo-tegenhanger, is hbo onderwijs echter de richting met de beste vooruitzichten binnen de hbo-opleidingscategorieën. De overige hbo-categorieën laten een gemengd beeld zien, met de minst gunstige perspectieven voor afgestudeerden van hbo economie (matig). De perspectieven voor hbo als opleidingsniveau zijn bovendien in Twente zwakker dan in de andere arbeidsmarktregio's.

De technische opleidingen worden gekenmerkt door een relatief omvangrijke vraag naar wo- en hbo-gediplomeerden, maar hebben slechts matige en redelijke perspectieven voor respectievelijk mbo 2/3 en mbo 4 techniek. Een vrij groot geschat arbeidsaanbod van mbo 4-gediplomeerden is overigens de reden dat deze opleidingscategorie in Twente zwakkere vooruitzichten heeft dan in de andere arbeidsmarktregio's. Ondanks de sterke aanwezigheid van industriële sectoren in Twente impliceren deze matige vooruitzichten voor de technische mbo-opleidingen dat deze sectoren verwacht worden weinig wervingsproblemen te zullen ondervinden bij het invullen van technische vacatures op middelbaar niveau. Het omgekeerde geldt echter voor hbo en wo techniek.

Relatie arbeidsmarktperspectieven en specialisatie naar opleiding

De relatie tussen de ITA voor de verschillende opleidingscategorieën en de mate waarin die opleidingen in Twente relatief meer of minder voorkomen ten opzichte van Nederland wordt weergegeven in Figuur 4. Gezien het grote aandeel van Twente in het provinciale bevolkingsaantal, lijkt deze figuur vrij sterk op Figuur 4 voor Overijssel. Een

grotere specialisatie in een bepaalde opleidingscategorie gaat meestal samen met een hogere ITA en dus een slechter arbeidsmarktperspectief.

Twente heeft een relatief groot aandeel van de meeste mbo 2/3 en mbo 4-opleidingscategorieën, welke bovendien allemaal een ITA hebben die groter is dan 1. Schoolverlaters van het basisonderwijs/vmbo en havo/vwo zijn er dan weer in verhouding evenveel als in Nederland, maar de ITA voor basisonderwijs/vmbo is aanzienlijk gunstiger dan die voor havo/vwo. De welzijnssector, waarin Twente een relatief grote werkgelegenheid heeft, zal naar verwachting voor de meeste opleidingsniveaus weinig rekruteringsproblemen kennen aangezien de ITA's en relatieve aandelen ten opzichte van Nederland van mbo 2/3 zorg en welzijn, mbo 4 zorg en welzijn en hbo gezondheidszorg groter zijn dan 1.

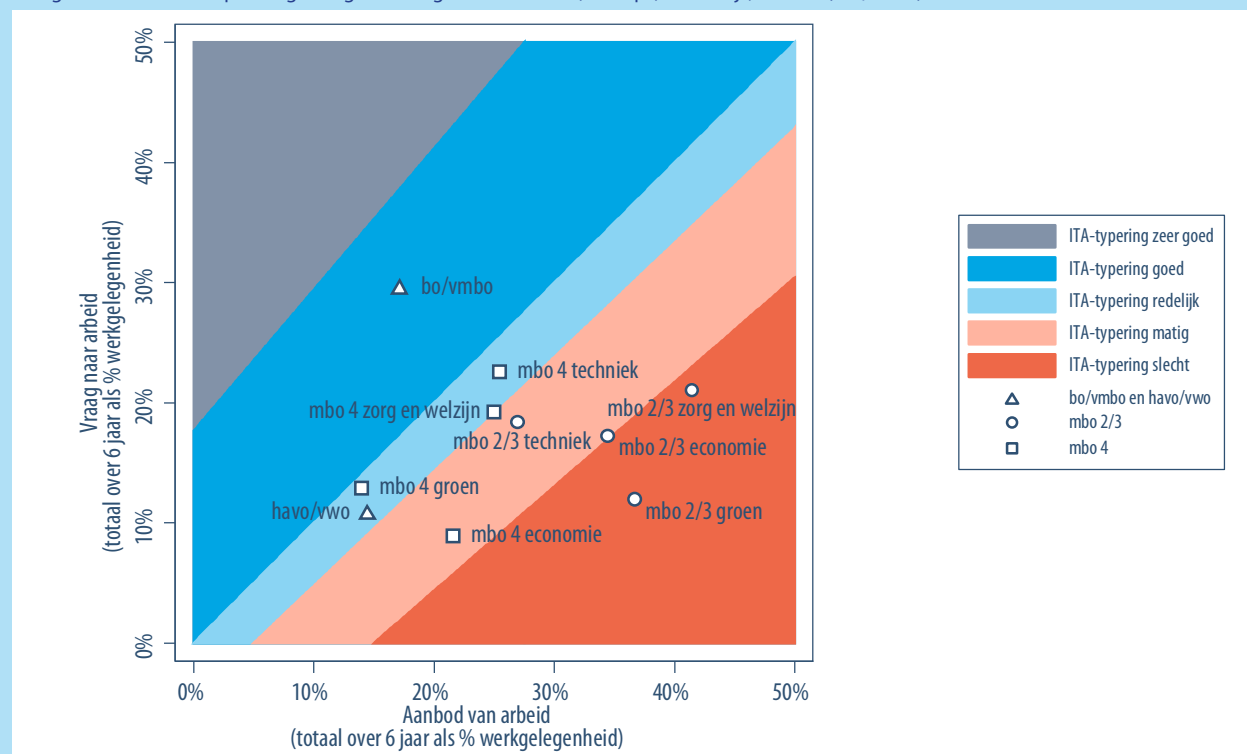
Conclusie

Gegeven het belangrijke aandeel van Twente in het Overijsselse inwonersaantal, lijken de prognoses voor deze arbeidsmarktregio vaak op deze van de provincie. Op geaggregeerd niveau worden voor schoolverlaters en werkzoekenden in Twente redelijke arbeidsmarktperspectieven voorzien tijdens de prognoseperiode 2017-2022. Als gevolg van een relatief beperkte uitbreidingsvraag en iets grotere arbeidsmarktinstroom is deze ITA echter nipt minder gunstig dan die van de andere twee arbeidsmarktregio's. Middelbaar geschoolden hebben slechts matige perspectieven, terwijl de vooruitzichten voor hbo en wo respectievelijk matig en goed zijn. Personen afkomstig van het basisonderwijs/vmbo en havo/vwo kennen in deze arbeidsmarktregio bovendien een lagere werkzaamheid dan in Nederland als geheel, en hebben vaker een flexibele baan.

Voor de meerderheid van de mbo-opleidingen wordt een overaanbod van schoolverlaters en werkzoekenden verwacht, in het bijzonder voor mbo 2/3 groen en mbo 2/3 zorg en welzijn. Voor wo-opleidingen worden daarentegen voornamelijk vraagtekorten voorzien. Verder zijn de prognoses voor technisch geschoolden afhankelijk van het opleidingsniveau, met goede perspectieven voor hbo- en wo techniek, maar slechts matige en redelijke vooruitzichten voor respectievelijk mbo 2/3- en mbo 4 techniek. De voor Twente belangrijke industriële sectoren zullen daarom naar verwachting slechts deels met knelpunten te maken krijgen.

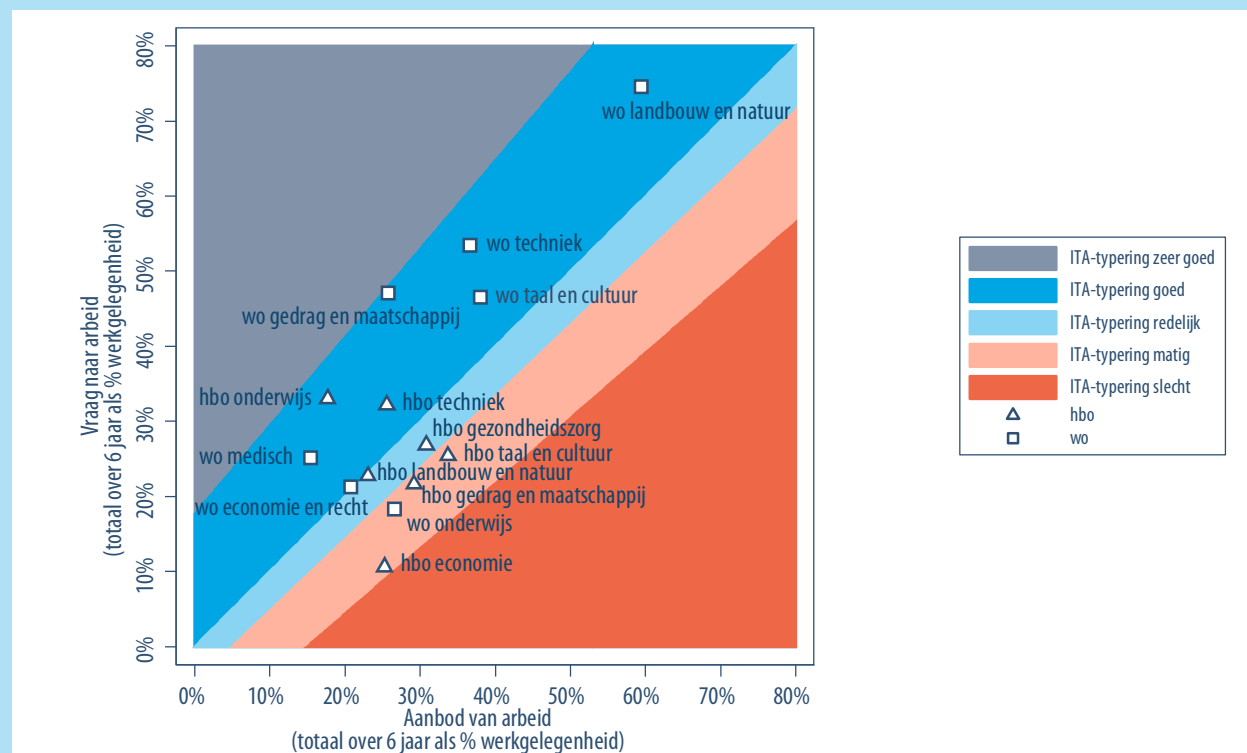
Figuur 2

Vraag en aanbod voor opleidingscategorieën lager/middelbaar (beroeps)onderwijs, Twente (2017-2022)

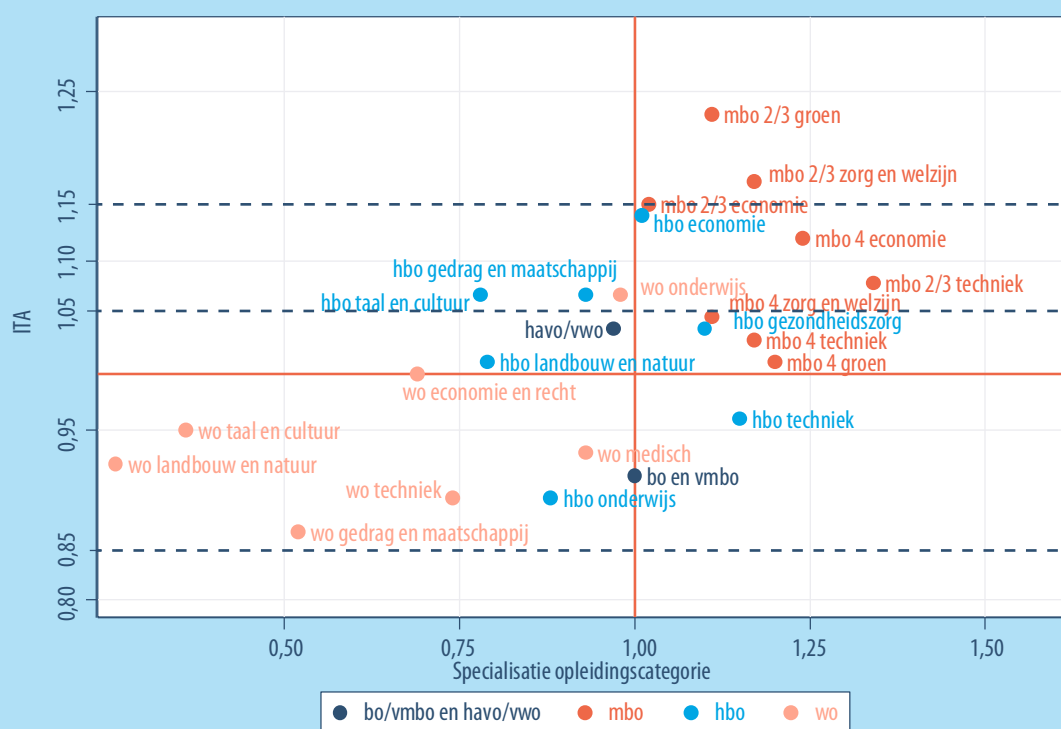

Figuur 3

Vraag en aanbod voor opleidingscategorieën hoger onderwijs, Twente (2017-2022)

Figuur 4
Arbeidsmarktperspectieven (ITA) versus specialisatie naar opleidingscategorie, Twente

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden
verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving
ROA secretariaat, Maastricht

maart 2018